

Locuinta Redactorului
si
Cantecul Redactoarei
in
Strata tragerilor [Lö-
vésztoza], Nr. 5.
Scrierile nefrancate nu se vor
primi decat numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii.“
Articoli transisi si nepublicati se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercialu si economicu.

Va esit Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretul de Prenumerat:
Pre trei luni . . . . . 8 fl. v. 3
Pre cinci luni . . . . . 6 " " "
Pre anul intregu . . . . . 12 " " "
Pentru semnatul:
Pre anul intregu 30 Fr. = 30 Lei
6 lune 16 " = 16 " "
3 " 8 " = 8 " "
Pentru inserturi:
10 or. de linia, si 30 or. tacs'a tim-
brale pentru fiesoare publica-
tione separate. In locul deschis
20 or. de linia.
Un exemplar costă 10 cr.

Pest'a, 3/15. ianuarie, 1872.

Projectul de lege alu guvernului despre mo-
dificarea legii electorale din 1848 a trecutu prin
tote sectiunile camerei Ungariei, si s'a primitu cu
putiene modificatiuni si de comisiunea centrale.
Estu-modu, dupa una pauza de una septemana,
camer'a si-reincepe asta di si-dintele publice, cu
care ocazione comisiunea centrala si-presintă rap-
ortulu seu a supr'a novei legi electorale.

Cestiunea Croației incpe a deveni totu mai
arditoria. Ministrul-priședinte Lö. yay avu dile-
tele trecute audientia la imperatulu, in Vien'a, cu
care ocazione presintă monarcului una expunere
detaliata a situatiunii, desfasurandu-si totu-odata
si planurile dupa cari voiesce sè proceda in ven-
toriu. Se intielege, că detaliurile acestoru planuri
sunt invescute inca in velulu secretului, si totu
ce a potutu transpira pana acum'a in publicitate e,
cà actiunea de impacatiune cu croatii se va inau-
gură cu schimbări personale. Si anume, Banul Bedecovicu si a datu demissiunea, carea sa si pri-
mitu; totu asié si-va luă remasu bunu dela pos-
tulu seu si dr. Siuhaiu si si-va reapucă carier'a
justitiei că septemviru. Postulu Banului va ramane
de o-cam-data vacanu érasgendale lui se voru conduce
de unu substitutu spre ce e designat directorul de pana
acuma alu finanicelor Vacanoviciu, care totodata
se va numi si capu de sectiune pentru afacerile
interne, éra postulu lui de directore alu finançelor
ru se va dā primului consiliariu de finansie Barto-
loviciu. D'in aceste se vede evidentu, că cont.
Lónyay totu mai spera in una contielege cu
croatii deci vomu vedé cum o va poté scote la
calle.

Elabotulu sub comitetului despre resolutiunea
galiciană preocupa tota diurnalistică din Cislaita-
nia. Diuarile federaliste considera concessiunile
facute polonilor de una batu-jocura aruncata in
facia autonomiei Galiciei, si svatuescu polonilo-
ru sè respinga fara amenare elaboratulu si apoi sè
paresesca Vienn'a. D'in contr'a diuariele centraliste
se exprima forte favorabilu a supr'a resolutiunii
mutilate a Galiciei, si, se intielege, o asta accep-
abile pentru poloni. Dar' cum-cà cestiunea nu este atâ-
tu de simpla, acést'a paru a o semnă insi-si aderint-
ii guvernului, căci, pre candu unii credu că
mitiga nedreptatea facuta polonilor prin ace'a, că
i mangaia, cum-cà comisiunea de constitutiune
probabilmente va largi concessiunile date Galiciei,
pre atunci altii vedu in passfrea brusca a minis-
terialilor caderea ministeriului, cu care apoi se
voru immormentă si tote sperantile loru. D'in
aceste marturisiri se vede destulu de chiaru, pre
ce base slabe e asiediatu edificiulu, de pre care
domnii situatiunii voiescu a dictă legi.

Reportele intre Anglia si Americ'a, create
prin cestiunea „Alabam'a," sunt seriose si ingrigito-
rie. De-si pana acum'a nu esiste neci cea mai
mica temere, că divergintia de opinioni domi-
nante intre Anglia si Americ'a, in privint'a con-
ventiunii din Washington, contiene semburele
unui resbelu intre aceste done state pot-
ernice, nimenea inse nu se mai indoesce
cà ea va poté pune sub intrebare esecutarea con-
ventiunii si va turburá pre tempu lungu relatiunile
intre ambele natiuni vecine. Cum stau asta-di lu-
crurile, nu esiste neci una perspectiva, că amb-le
parti voru abstată de buna voia de la convingerile
loru de pana acum'a. Anglia susiste că, conform
conventiunii, tote pretensiunile in privint'a des-
daunării mediate trebue sè remana a priori eschise
de la sentint'a arbitrilor, éra Americ'a nu repa-
siesce neci unu pasu de la pretensiunile sale, si
nu voiesce a se nemic'a despre neadmitterea ce-
ruta de Anglia.

Reflexiuni

la articolu „Ce e de fucutu" alu Dlui Iosif Hossu,
consil. supr. la curtea de contabilitate.

— — — Quaenam ista jocandi
Saevitia?

Trecemu la assertiunile si argumentatiunile
Dlui I. H. — Dsa incepe cu assertiunea : că nă'

trece una dî in care celle trei organe nat. de
publicitate, sè nu aduca articlii despre aceea „că
Romanii de sub corona lui Stefanu numai prin
restituirea autonori tei Transsilvaniei se potu do-
bandi pentru dualismulu inaugurate prin art. XII.
an. 1867." De voru fi dîsu acesta collegii nostri
de la „Gaz. Tr." si de la „Alb." — sau ba ?
„dinsii voru scă, si credem că voru responde,
eu numai pentru celle ce s'a dîssu in „Fed." am
se responde. D. I. H. se marginese la simpla
assertiune, fara ca in articulul său, excesivu de
lungu, sè fia citatu unu singuru passu prin care
ar' poté probă assertiunea sa. Eu inca m'asuu
poté margini la simpla negatiune a assertului său
si se dîscu că este falso, cu atâtua mai vertosu că
ororab. ceteriori ai „Fed." nu i voru crede numai
asié pre parola, dupa ce tote paginile acestui diu-
ariu, incepndu de la programu pana in diu'a de
asta-di, dovedescu chiaru contrariu. Eu am in-
fiintatusti acestu diuariu indata dupa inchiația fu-
nestului pactu, cu scopu de a combatte dualismulu,
ca unu sistem basatu pre nedreptate, pre opres-
siu, pre privilegie; prin care feudalismulu clas-
selor se inlocuiesce cu feudalismulu natiunale.
Insu-si numele ce i am datu, este contrariulu dua-
lismului, cee ce organulu centrului stangei „Ha-
zánk" o constatase, dîcându că „Federatiunea"
represents unu principiu contrariu sistemului inau-
gurate si ca atare, avendu intentiuni restornato-
rie, trebuesce a fi urmarit u attentiune. Acelu
diuariu, in scurt'a sa vietia, multu s'a occupatu
cu „Fed" dar' s'a ocupatul destullu, totu d'in
acesta causa, guvernulu mag. persecutandu-o ne-
contenitul. — In programulu „Federat." dis-
sesseu că daca dualismulu nu este passulu
anăiu spre federalismu, apoi de sigur este passulu
cellu d'in urma spre dissolutiunea monachiei.
Evinemintele urmate de atunci in coce si conti-
nuele sbuciumature alle acestui nefericitul statu au
venitul a mi da dreptulu si a me intâi mai vertosu
in convictiunea mea. — Combatte voiu dualismulu
si atunci candu stapani dîlei s'ar află indemnati,
ori siliti d'a restitu autonoma Transsilvaniei si
d'a ni assecu natiunalitatea chiaru si in Ungaria
si Banatu, căci ellu si atunci remane pururea
nedreptu. De se voru face concessiuni autonomicie
Galiciei, precum eră sè se faca Boemiei, voiu sa-
lută cu bucuria ori ce pornire spre dreptate si
egalitate, dar' nu me va multumi, si nu voiu inc-
etă de a combate si triad'a precum am combatut
dualismulu si ori ce constituire de grupe privile-
giate, pentru că tote concessiunile partiali implica
nedreptate si contine simburele despotismului
pusu la resava, de unde pandesce ca leulu la
occasiunea predei. Daca dîscu că asuu salută cu
bucuria concessiunile de autonomia, de si numai
partiali, este, pentru că am firm'a convictione, că
miscarea una-data pornita spre federalismu, adeca
spre multiumirea toturor factorilor de statu, nu
se va oprî lu jumetate de calle, ci va innainta cu
mai multa usiurintă decât in stadiulu dualismului
rigidu. Daca d'in colo de Lait'a s'ar restitu numai
tierrelor cari fiindu mai tari, desvolta oppositiune
mai mare, d. e. Galiciei si Boemiei, éra de d'in
coce Transsilvaniei autonoma loru, cum am poté
fi noi romanii multiumiti, vedlendu sortea cea
ticalosa a fratilor nostri din Bucovina, pre cari
reputatea barbatilor de statu ai Austriei, dupa ce
nu i a potutu germanisă, iau impinsu pre callea
slavilor? Cu ce sufletu si anima am vedé esecu-
tandu-se sentint'a de morte natiunale a supr'a
unei parti inseminate d'in elementulu nostru? Pa-
na candu nu vomu vedé assecrate interesele vi-
tali alle natiunii romane din Ostrunguri, nu po-
temu fi multiumiti si detorint'a nostra este d'a
combate cu tote poterile de cari disponemu, ori ce
sistemu arteficiale, dualismu, triada, chiaru si plu-
ralismu, daca accellu-a sustine privilegie de si
immunitate, dar' sustine totodata oppresiunea,
slavagiul natiunale de si numai partiale si tre-
bue se pretindemu necontentu, sè staruimus cu
perseverantia a se inaugura sistemulu care dà
drepturi egali. Acestu-a in monarchia ostrunguri-
resca nu poté fi altulu, decât numai sistemulu

federalismului, cee ce dovedescu invederatu tur-
barea cu care privilegiatii dualismului combatu-
acelu sistem. Inaugurandu se federalismulu, d'in
autonomia provinciale va resulta, dupa legea firei,
autonomia natiunale, ultim'a tenta a federalismu-
lui si suprem'a nostra dorintia. Altmintre im-
pacatiunea provincieleru cu poporatiune osebita
nu se poté realisa. Intre nemiti si cehii Boemiei,
intre polonii si ruteni Galiciei, intre slavii, ma-
giarii si romani Ungariei, etc. pace durabile, fra-
tietate strinsa, insu-si patriotismulu innaltu, numai
prin autonomia natiunale — corollariu allu celor
provinciale — se poté intemeia. — Dupa acestea
credu că D. I. H. me pricepe si nu va mai af-
firmă că me pot Dobandi dualismului prin resti-
tuirea autonomiei Transsilvaniei, carea pururea ar'
fi periclitata, amenintata, forfecata, pangarita si fa-
cuta illusoria pana candu dualismulu actualu pu-
ne tota poterea in manile a doi stapani privilegia-
ti, prin urmare nedrepti, absoluti, centralisatori
si unu magiarisatoru éra celu laltu germanisa-
toru. Da, voiu primi autonomia Transsilvaniei si
in dualismu, precum ori ce concessiune autonoma-
mica, dar' nu voiu primi dualismulu, carui-a neci
D. I. H. neci stapanii dîlei nu me potu doban-
di chiaru neci cu pretiulu „singuru" allu autonomie
Transsilvaniei.

D. I. H. indurandu-se a recunoșce că romani,
a cinci-a parte din poporatiunea regatului ung.
nu se potu ignoră, fara de causarea celor
mai neplacute si periculoze urmari, prin urmare
dorintele loru (de autonomia) trebuie ascultate,
dar' dîce că nu scie ce vrea sè intellega „cavallerii
autonomiei" prin cuventulu „autonomia?" —
Ei, Dle, mare si uniu cavalleru allu „uniunii per
fusionem" credi Dta, că autonomia Transsilvaniei
este si trebuie sè fia identica cu slavagiul afu-
risitei „uniuni a celor trei natiuni", ce facusera
meseria de calai a natiunii nostre? Si că resti-
tuirea autonomiei Trans. involve neaperatu si
restituirea nerușinatelor „Approbate si Compilate?"
prin cari, fruntile autorilor timbrate cu
semnul cellu indelebilie allu infamiei lui Cainu,
in carteia intemplantelor genului omenescu, se
voru trece posteritatii spre eternu esemplu in-
spaimentatoriu de nedreptate, intolerantia si por-
nire fraticida. Eu credu că D. I. H. este mai
intelligent, decât ca să credia insu-si, cee ce
tinde a face ca să credia romani. Se pare că D.
I. H. are falsa opinione despre mintea cea sane-
tosa a poporului rom. si a intellegintei sale, daca
vine a ne ospeta cu astfel de glume insipide.

„Eu am fostu, — dîce D. I. H. — sum si
voiu fi in contr'a autonomiei Transs." etc. Că
este, seim, că va fi, se pot, dar' că ar' fi fostu
mai nainte de an 1861. — care, in viet'a Dlui
I. H. este punctulu de intorcere allu lui Saulu —
acestă sè ni permitta a poté negă. Respectam
convictiunile altor-a si eu nu voiu face imputa-
tioni celor ce urmedia assiom'a „sapientis
est mutare consilium — firesce — in melius"
neci Dlui I. H. că a devenit cavallerulu „uni-
unii per fusionem", dar' prin assertiunea catego-
rica a Dsalle, me vediu silitu a-i succurge in-
cătu-va memoriei dsalle, că pana la an. 1861, nu
numai că n'a combatutu autonomia Transs. ci au
luptat pentru ea dora si cu alte arme decât
sunt celle cu cari lupta asta-di pentru uniune per
fusionem. Nu vreau sè facu capitalu politicu d'in
acesta impregiurare, — (carea de alimintre ser-
vesce spre onore inveniacellului esistu d'in scola
Blasiului, si preutului de odiniora allu acestei
diecese metr.) neci voiu insiste mai de parte
a supr'a acestui punctu, marginindu-me a fi
amintitul faptulu, dar daca D. I. H. ar' pofti d'in
intemplantare, sunt gata a servi si cu date, relevante,
nu de romani, ci de magari, in scriptele loru a
supr'a evineminteloru d'in 1848.

(Va urmă.)

D'in nordulu Transilvaniei.

Pomulu reu nu pote să produca fructe bune. Mat. 12. 33.

Restauratiunea municipale d'in Solnocolu-interiore a decursu in orasul Desiu in 28, 29 si 30 decembrie a. tr., fara că pâna acum'a să se fi afiatu o pena destera si binevoitoria că să descria cu fidelitate toti pasii represen'tantilor municipali romani si unguri, cum si buna-voitoria iten-tiune de dreptu si ecuitate a istetului prefectu C. T.... Acesta enigma nu ni-o potem splică si intielege, sciindu că in fruntea intielegintei nostre romane avemu barbati cu totul devotati causei nostre nationale; barbati cari au jocat rolu frumosu nu numai in anallele vietiei acestui comitat, ci si in ale patriei inse-si; barbati cari, dupa cum i credem noi, si-aru da totu pentru sericarea si existint'a poporului si nationei nostre celei atâtua de apasate si transite la pariete; barbati plini de esperinta si de prace in tote treblele nationale politice-juredice, — d'intre cari si asta-dii se afia unu cu locuint'a in Desiu, parte că amplioati ai dreptăti si ai invetiamentului, parte că privati si aperatori ai poporului celui doseditu, — de unde cu totii vedu, audu, cunoscu si sciu tote miscările si rezultatul etului, — inse totu-si nice unu — celu pucinu că d'in datena — nu si-au luatu ostenel'a d'a areta pre calea diurnalisticei blastamatiile si abusurile ce se comitu ici colea sub diserti impregiurari si tempuri.

Nice unui-a nu-i vine bine la socotela că in astfelui de treburi să fia d'in candu in candu căte unu marture oculariu, său ver-una Argu, — pote peintru că să nu se supere cutare, său cutare „mélitoságos“ său chiaru „te-kintes ur,“ etc,

Nu ni e scopulu a lovi in onorea, caracterul său buna-voiint'a fruntasilor nostri, că-ci acest'a d'insii nu o merita, — dara ne dore anim'a candu vedemu că bieta intelligentia, care raru are ocasiunea d'a veni in centru, si necitindu de pre aici prin diurnale nemica, aluneca d'inte'unu labirintu in altul, — fara scopu, fara judecata, fara principie, — nu e intielegere, concordia, si in fine, sunt interese particulari. Aici e totu reulu.

Ore n'aru fi cu scopu că fruntasii nostri, caroru-a li detorim tota stim'a, cu bunt intielegere să infinitiedie reunirea politica nationale, cu comitetu centralu in capital'a municipialui, si cu mai multe sub-comitete priu cercuri si comune? Dupa noi numai acesta reunire, condusa fara interese particulari, fara ura si pisma, etc. ne-ar' smulge d'in abisul calamitătilor in care jaceau; numai ea ar' fi in stare a ni redă vîdi'a si auctoritatea ce ni compete, — ea ar' fi care ni-aru straformă pre toti in o adeverata in sentinela cu cord'a concordiei solidari in mana; dreptu aceea rogămu, ma provocămu pre intelligentia fruntașa d'in centru, că să nu intardia cu formarea unei astfelii de reunioni, cu atâu mai vertosu, că si organisarea notariatelor si la usia. Dara să intrâmu in obiectulu care ni lu-am propusu.

Mai antâiu vomu enară pre scurtu decursulu alegatorilor representantilor municipali, apoi restauratiunea comitatului.

I. Alegorile representantilor municipali au decursu si pre aice, cu pucine exceptiuni, atâtua de reu, incătu i-e grătia omului să spuna. Unu exemplu va lumină totul. Dupa cum ni s'a spusu si amu esperiatu vediendu cu ochii, in cerculu de alegere a Lapusului, „n obili“ alegatori romani si unguri au alesu o df intréga, fara d'a sci d'insii că pre cine alegu. Cum? Domnii situatiunii au tiparit numele celor alegundi pre siedule, — au conchiamat uoi alegatori pre nume, si fia-carui-a pre rendu-i a datu numai in localulu alegerei inaintea urni siedul'a de votisare impaturata, dupa care in form'a sa sucita trebuira să o duca presiedintelui, care primindu-o, o aruucă in urna, — era alegatoriulu n obili era in drumat să essa afara d'in localulu alegerei, spre a-si luă dreptu resplata căte o plosca de vinarsu de la ospetari'a d'in apropiare. Aici unu singuru plugariu romanu a facutu exceptiune. Acestea, dupa-ce primi siedul'a nu voii a-o dă presiedintelui inainte d'a sci d'insulu că pre cine alege, si astfelii rogă pre „szolgabiro“, că să-i citescă numele celor inscrisi in siedul'a sa, inse acestu-a si presiedintele comisiunii sarira că tripti pre bietulu plugariu si i apucara siedul'a d'in mana decesu-i că: nu-e iertatu nemenvi'a a citi siedulele, ci cui nu-i place să nu votedie, — inse omulu nostru li replică, cum că elu voiesce să se folosescă de dreptulu alegerei, dara elu nu e „bou“ că toti cei de pâna aici-a, si daca are elu dreptulu alegerei, are si dreptulu d'a alege pre cine-i placă, — si siedule necitite lui nu-i placu, pentru că pot să fia scrisu într'insle lucruri, cari mancă poi-mane să-lu duca la pierdare! Si intru adeveru acestu-a fù singurul omu alegotoriu, care a alesu dupa conscientia sa, scriindu-si prin unu individu numele celor ce vori elu că să fia alesi. Onore tie plugariu romanu!

In tote cercurile alegatorie s'a alesu representantii municipali dupa form'a si calapodulu acestu-, afara de cercu Suciului-superiore, unde stapanitorii au cautatu să lase pre alegatori că să-si aléga intre cei 7 insi si 2 nationali, si inca cu aclamatiune, apoi cu siedule. La Chiuesci inca au invinsu nationalii, era la Giroltu, stapanitorii nevrendu a alege nici unu romanu, au patitru rusine, că-ci alegatori pre langa tote machinatiunile au alesu 12 romani nationali.

Onorea acesta se cuvine antâiu intelligentiei conducerorie, si apoi alegatorilor cari au sciu face alegere atâtua de nimera!

II. Dupa finirea acestor alegori, prefectul n'a intardiatu a conchiamá adunarea representantilor municipali pre 28 decembrie si dîlele urmatorie pentru organizarea municipiului.

D. Gabrielu Manu a grabit uoi a conchiamá pre toti representantii romani natiunali cu o df mai inainte pentru contielegere confidentiale despre tienut'a si pasii ce aru fi de facutu facia cu organisarea municipiului. Toti natiunali n'au crutatu nice spesse, nice ostenela, cum nice frigula celu de 22-23 grade R. nu i-a impedecatu, pentru a urmă apelului conchiamatoriu, — si astfelui in 27 decembrie tr. la 11 ore ante merid. erau adunati la 35—40 membri (din 50) la cas'a Dlni asesore Ioane Cică. Aici D. G. . M. . prin vorbire corespondatoria scopului deschidetu conferint'a natiunale, nispune chiaru si apriatu că D. Sacudnulu asesore A. Francu fiindu invitati de comitele supremu si partit'a guvernamentale au facutu cu acesti-a pactu, că să avemu d'in 9 sub-prefecti (Solgabirae) 3 de romanu, cercurile pentru acesti-a să ni-le alegem noi, si anumitu s'au invoit uoi in cerculu Lapusului să fia romanu, si totu noi să ni candidâmu si personale, era in gremiu : postulu de sub-notariu secundu, de sub-assessoru, de notariu of. si postulu de sub-esactore era să fia ale nostre, dupa cari, la intrebarea, că primesce conferint'a pactulu inchiatu ori ba? se potea celi de pre feciele representantilor unu felu de ingrigire si temere, sprimendu-si mai multi opiniunile că nu cum-va acés-ta să fia d'in partea guvernamentalilor una cursa, — la cari Manu si Francu aperandu pactulu dîsera că, dupa-ce a datu man'a cu comitele supremu si cu mai multi corișei guvernamentali, cari toti sunt comiti si baroni cu caracteru si onore (?) ni-au asigurat uoi ei, Domnii, n'au nice causa nice intentiune d'a ne insielă, etc, dupa cari conferint'a cu dorere a conchis, că de asta-data primimu pactulu contr'a convingerei nostre.

Totu aici sunu laudatii domni ni-au adusu aminte să simu blandi, tacuti, amicabili, si intru tote să votâmu cu guvernamentalii „că-ci acum'a si noi ne tienem de partid'a de achizition“ — pentru cari că semnu s'a propusu si alesu 6 insi in personele Dloru Manu, Francu, Muresianu (Gherlanulu,) Rosiu, Papiu si Vaid'a, că să reprezenteze conferint'a nostra nationale in cea a deachistiloru, ce se tienu dupa media-di in Asilulu copilaru. Aici partit'a stapanitoria consultandu-se despre tienut'a ce aru ave de observatu si candidandu-si barbatii sei, facia cu alegorile municipali, — s'au disolvatu.

Acum'a eroulu faptelor illegale si scandalose, despre care s'a facutu amentire si in N. 124 alu „Federat.“ si 95, alu „Gazetei Transilvaniei“ d'in a. tr., presimtindu că si Dnii au datu de urmele d'insului, — scopulu principalu i-a fostu de a-si stringe toti puisorii pre langa sine spre a-i pune preste sub nopte scetu, in unu cuib, că-ci veduira cu ochii că se redica fortune grele pre orizontele Dsale, era elu că primulu vatavu, igrijuat de sorte si venitorulu sen si a celor d'in cuibu essissera pre nesciute, inca inainte de cantatulu cocosiloru, că să se talneșca cu duhurile necurate, loru să se roge că să-i pregătesca margeu'a si să-i stee intr'ajutoriu pre dilele cătu va tiené visorulu.

In 18. decembre, dupa-ce s'a deschis uoi siedint'a la templeu sidupa form'a indatenata, — dupa-ce se celi numele toturor representantilor alesi si virili, si dupa-ce se propuse si primi că si de aici inainte protocolul să se duca si romanesce, si dupa-ce, in fine, prefectul si-descoperi dorirea sa că in privint'a administratiunei voiesce ca acestu cottu să servescă de modelu in tota Transilvan'a si Ungaria, să vedia lumea intrega, că aici domnesce si infloresce egal'a indreptatire si concordia intre locuitorii cottu, fara destingere de nationalitate si religiune, etc. s'a alesu si denumit uoi candidatura, pentru ca la 4 ore post-meridiane să pota intrâni spre a face candidatiunile in sensu legii, — dupa cari siedint'a s'a inchis.

Dupa media-di a acestei dile a urmatu conferintia preste conferintia, atâtua in partit'a guvernamentale si liberale, cătu si in cea romană. Totu acum'a sună scirea in tote părțile că pacatu iuchia iat u'sa strictat uincătu se tien'e de cerculu Lapusului, că-ci la totu casulu, la Lapusiu trebue să remana de solgabire eroulu faptelor scandalose Molnár Sándor, stalpulu sistemului de acum'a, incătu se tiene de alegerea deputatului d'in acestu cercu, membrii conferintei romane, audiendu despre acesta scire neplacuta, s'au mahnituit forte, si pricependu propusulu si cugetulu celu reu a stapanitorilor in compartimente cu usiuretatea constantiei si caracterului loru, cum si cu vorbele cele magulitorie ale capului, a tramsu la acestu-a una deputatiune de 3 insi in personele Dloru Papiu, Varna si Bercianu, că să-i esprime parerea ce reu, — era membrii conf. au subscrisu una rogare adresata comisiunii candidatoria, — la care s'a accludat nr. 95 si 96 alu „Gazetei Trans.“ si nr. 124 alu „Federat.“ — ca in sensulu artic. de lege 42. d'in 1870. §. 66. lit. c. numitul Duu nice nu poate figură intre candidati de amplioata, de-orace faptele acestui-a sunt dovedite prin acte judecatoresci, si astfelii tienundu-se comisiunea strictu de lege, respectivu să nu fia candidat. Acestea rogare s'a admanuatu Dlni G. Manu, fiindu membru

al comis. candidatore, ca să faca pasii ulteriori in acesta privintia, altcum romanii s'au intielesu, că dupa-ce voru desrasură cauza pre dñu'a urmatoria inaintea comitetului, si nu voru potă cascigă resultatulu dorit uoi retrage d'in comitetu, ca se dñe locu liberu stapanitorilor să faca ce voru vră.

Implinitu-si-a D. Manu misiunea ori nu, nu scimus de siguru, destulu că Molnár Sándor a fostu pusu in candidatiune, ceea ce amu observatu numai in diu'a de 29. decembrie, candu s'a impartit list'a candidatilor intre membrii comitetului.

Că intr paranteses amentim aici si imprejurarea, că capulu Torm'a să se fi esprimitu că faptul comisie de Molnár, descrise d'entre ele si in diurnale, nu sunt destul a doveda, spre anu lu pune in candidatiune! (abusul de potestate oficială nu-i destul doveda !)

D'in diu'a de 29 dec. insemnămu aici si momentulu că, dupa-ce comitele supremu recomandă list'a candidatore intieleptei aprobării a membrilor, etc. se scola bravul si infocatul nationalist Ioanu Muresianu-Gherlanulu, si cu cu diurnalele susu amentite in mana, si-areta displacerea cu privire la candidatiunea lui Molnár Sándor, spusndu că capulu comitetului si membrii cottului să tienă contu de insutitele fapte scandalose ale acestui neomu, pre carele Muresianu lu plesni in facia, că pâna ce dinsulu nu se va curata si spală de faptele sale illegale să repasescă d'in candidatiune. Dupa acestea s'a escatu unu sgomotu mare, ce nu voj a incetă, pâna la a 3. sunare de clopotielu, — era Molnár si socrul seu Biró Sándor, amenintându cu pumnii spre Muresianu au sberatu că nesce tigri sangerati: „Calumnia, calumnia!“

In urm'a acestor-a tat'a, făispanulu a dojenitu si mustratu pre copii sei Molnár si Biró pentru nepolitetiilor, — era grofulu Bethlen Sándor aperă pre omulu abusurilor, Lászai László, d'in partit'a liberal, cu finetia lu depară, in fine, semtiendu si vediendu casulu, că mai multi romani voiescă a vorbi, — in poterea oficiului seu „a opriu“ pre veru-care membru „d'a vorbi“ ce-va si despre personele puse incandidatiune! dupaaceea inchinandu-se siedint'a la 10½ ore ante merid. s'a anunțat cea venitoria pre 3 ore post-merid. pentru alegerea amplioatilor.

Despre acesta siedintia, care a durat pâna la 11 ore noptea, si s'a continuat si in diu'a urmatoria, avemu de a aminti, cum că la cererea a 20 membri, alegorile s'au facutu prin votare nominale.

D'intre romani s'au alesu Simeonu Corpodeanu, de a II. subnotariu, Samsonu Martianu alu II. asesore orfanalu, Constantinu Moldovanu de notariu of. si Vasiliu Teobantu de sub-esactore. D'intre judecătii procesuali avemu in cerculu Ungurasului pre fostulu v.-comite Teodoru Breheriu, in cerculu Olpretului pre Vasiliu Mustea, in cerculu Cascăului pre Ioanu Buzura, — era in cerculu celu mare si demoralisatoriu alu Lapusului, pâna la o df de rusine, se afia omulu abusurilor si a coruptiunii Molnár Sándor. Sermene cercu! Aici nu potem fini inainte de a spune că la alegerea acestui d'in urma au contribuit multu, afara de partit'a guvernamentale, si unii membri romani din cerculu Lapusului, alesi de atari, dupa cum am spus la inceputu, prin influența lui Molnár, cari, fără a precugăta in venitoriu, parte d'in nesciuntia, parte d'in interese marsiave speculative, parte pentru unu blidu de linte (in Desiu de carnati, vineri in postulu craciunului) au parastit castrele nationale, si fără a cugetă la compromitere, inchindu-si ochii, au votat pre omulu abusurilor si alu fără-de-legilor, — primindu d'insii dejosirea d'a stă la dispusetiunea acestui omu unu mai pentru mancările, beuturile si cigarele consumate si capetate gratis in acele patru dile. Nu ne mirăm asă tare de unii d'in acesti sateliti, cari altu-cum pucinu tragă in cumpena, si cari că atari si-au audisit si vediut rusinea apostrofandu-i onorab. membru liberal Simó Lajos de miserabili si ticalosi; dara ne mirăm de cei 2 preoți ai acestei companie, cari au avută cutediare de a rogă pre de-a-furisulu pre capulu cottului, in numele clerului si poporului romanu ortodoxu, că să medilocesea reusirea lui Molnár. Audit, lumină cum se intuneca pentru unu capetă de carnati, si sareea cum se impunea pentru una cigașă! Ore pâna candu străinul să ne sagețe totu cu sulțatul romana. Aici cauza să esclamău: Perirea ta d'in tine Israile! si pomulu reu nu poate produce fructe

Mai multi representanti municipali d'in Solnocolu-interiore.

Maramuresiu, 5. febr. st. n. 1872.

Ieri-să se faremu martori unui fenomen naturalu d'intre celle mai trumose. Erau treceate 5 ore si 3 quarturi, candu éta, de către média-noptea ne intempina una aparținătă asemenea resaritului de sole: Unu centru rosalbu cu radie d'ace'a-si colore, cari că totu atâtea columne se ingrosă si estindu mereu formandu unu semicercu asemenea unui sialu intinsu, in care străucesc multime de colori in cea mai armonica compusetiune, predominind colorea rosă si lila; ici-cole căte unu petecu alb-galbenu că florea solei.

Cei initiați in sciul naturale recunoscă inad-

Din tractul Losiardului, în 9. ianuarie 1872.

În tempul prezentu nimicu nu ne poate interesa mai mult decât starea scolilor noștri confesionali, pentru că numai prin aceste ni potem ajunge scopul dorit.

Preste totu, scolele noștri confesiunale, precum în alte părți, asi și în diecesă noastră Gherla, sunt în stare înfloritoare. Cu dorere trebuie însă să martorisescu, că în diecesă noastră, și specie în tractul protopopescu al Losiardului, multor scole confesionali nu se poate atribui acestă laudă. Si ore din ce cauza? Această, pre cum sum convinsu, provine din lipsa de invetitori bine calificați.

Cu putenie mai înainte în acestu tractură era unu număr frumos de invetitori, cari meritau tota laudă, precum I. Imbusan și V. Beserită, și alții. Acești invetitori fure sălii a parasi tractul din cauza tractarei rele a preotilor cu dinsii. Celu din antău că invetitoriu în Stoia 'ă, să situa a abdice de stațiune, și în locul lui se alese Beserită, care asemenea o pată. Neplacundu acești invetitori parintelui din Stoiană, puse pre unu consangenu alu seu, care era unu eliminat din scoale din Clusiu. — De-să acesea petrece scumpul tempu de propunere Avramu și Icig, totu-si dlu preotu su indestulit cu d'insul. Înse onorab. dnu protopopu, vediendu slabitudinile acestui invetitoriu, lu departă.

În anul acestu-a venerab. consistoriu de Gherla decretă era pre unu eliminat din normele naseudene, care nu numai că nu e preparandu absolutu, dar' nu posiede nici ceea ce trebuie invetiatu într'o scola elementaria. — Primindu decretul, invetitoriu merse cu multă bucuria spre a-si ocupă stațiunea, fiindu totu-odata recomandat si d'in partea oficialui protopopescu. Înse eroul preotu nu vră să scia de tote acestea, ci scose pre nou-denumitulu invetitoriu pre usia afara.

Totu în acestu tract, în alta stațiune, și anume în Cublesiu ung. se află unu invetitoriu, potu dice cu totu dreptul, bine calificat; pre acestu-a, precum am observat, asemenea lu iubesc preotulu, din cauza că dinsul ar' voi să asiedie în acesta stațiune pre unu consangenu alu seu, de-să acestu-a nu e asi de aptu. Si că să-si pota ajunge scopulu, dlu preotu spuse in facia invetitoriu, că să abdice de stațiune si să nu asceptă că să-lu alunge poporul, cu tote că poporul iubesc pre acelu invetitoriu pot mai mult de cătu pre dlu preotu, — Vediendu d. preotu că invetitoriu nu abdice adună mai multi omeni la sine si se consultă cu dinsii, că să nu-si tramita pruncii la scola. Prin acesta procedere preotulu si-ajunsese incătu-vaseopulu, pentru că în octobre invetitoriu i se demandă de la oficialu protop, că să incepe cursulu scolasticu, dinsul si voj a incepe, înse nu aveă cu cine, că-ci nimenea n'a tramisă nici baremu unu pruncu. Si numai după mai multe reporturi facute d'in partea invet. despre consultarea preotului cu poporul, si după ce preotulu primă admoniția d'in partea onorab. d. protopopu, bietulu invetitoriu potu incepe cursulu scol. abî cu 1 noemvre. ■

Totu pentru asemenea cause fure sălii a abdice de stațiunile loru si invetitorii din Teocuri si Teolturi. Asiè în Teoltori, neafandu-se altul, se numi de invetitoriu consângenu preotului din Stoiană; er' Teocurile chiaru si acum sunt lipsite de invetitoriu.

Apoi onorati cetitori, ore aceste scole conf., ale căroru comune sunt aproape diuometate de nationalitate magiara, si in cari se află astu-feliu de preoti, nu e probabilu de a se pre face in scole comunali, de cari suntu totu reci in spate? Ore la unu atare preotu se poate atribui numele de parente alu poporului, care nu se ingrijesc de cultivarea acestui-a? — Credu că dnii preoti, in locu d'a pismu pre invetitorii bine calificați, aru face mai bine să se consulte cu dinsii, că în ce modu s-ar potă mai usioru cultivă acesta scumpa națiune, pentru că traigu în una epoca periculoasa. Înse dnii preoti nu o potu duce cu atari in invetitoriu pentru că nu li saruta manile, precandu cei neapă facu acestă bucurosu; invetitorii bine-calificați si-sciu tote detorintele si asiè cele impuse de dnii preoti nu voiescu aie primă, mai cu séma cari nu ducă la scopu. — Asiè merge trébă pre la noi.

*Unu invetitoriu tractualu.**Gherla, 18./6. ian. 1872.*)*

In cătiva ani "Gazetei" din a. tr. esfise era-si observatiuni critice a supră Abadariului edatul de mine, totu din partea acelui-a si dascalu din Naseudu. Eu la acestea mi-am si gatit respunsul de nou, de-să nu merită, si in dia' candu mi-sosi numerul celu din urma lui "Gazetei" (22. dec. 1871.) lu espedasem, rogandu pre onorab. redactiune a "Gazetei" că să benevolesca a-lu publică, insă aceea, de-să erăm în credentia că rogarea mea e cuvintiosă, de ora-ce totu in "Gazeta" se publicase ei cele a supră Abadariului, — avu bunetatea deschilinita a nu publica neci pâna astă-di respunsul meu; din ce cauza, nu scia. Deci că nu cum-va critisantele să cugete că i-am remasă detorius, la insciintiezu despre acestă, era a mai decopiată respunsul de nou, nu astu cu cale, — astă de altele si din principiul: cede repugnant cedendo victor abibis.

Totu onorab. red. a "Gazetei" o rogasem cu dtulu

*) Primită la red. "Fed." numai în 14. ianuarie, a. c.

18./6. ian. a. c. că să publice urmatoră legitimare, inse precum vedu, neci acăstă nu încăpă în colonelă "Gazetei", ve rogu dreptu aceea are Dv. să aveți bunetate, fiindu luerul cu totul obiectivu, a dă si acestei locu în colonelă "Federat." asié precum urmează:

Legitimare:

Dupa ce numerul prenumerantilor la foia besericescă "Preotul mirean" abî ar' potă acoperi 3/5 (trei din cinci părți) a speselor, subscrizul face cunoscutu onorab. DD. prenumeranti, că edarea foiei sub atari constelaționi e imposibile, — remane înse sperarea de a resuscita ideea edarei la tempuri mai favoritorie.

Totu-de-odata adaugă, că numai de la unu prenumerant am fostu primiu 5 fl., cari cu postă de astă-di se retramită respectivului domn.

Toane Papiu, m. p.,
preotu la penitentiariul transilvanu.

Seini, 12. februarie 1872.

In legatura cu dorintă D-lui Vasiliu Tatariu din Bicsadu (in Tier'a-Oasiului), descoperita în anul 11 a. c. alu diurnalului "Federat" ne grăbescă a dă acestu atestatul publicu despre acea: că banii culesi prin numitulu domn pre sam'a concertului romanu, tenuțu in Baia-Mare in 1870, in folosul institutelor: "pentru crescerea fetișilor române" in Oradea-Mare si a "Fondului de teatru naționalu", in summa de 4 fl. 50 cr., incurzi la d-sa de la Domnii: Kókényesdi, protopopu in Marmat'ia 1 fl., Iacintu Beniaminu, egumenul Monastirei Bicsadului 1 fl. si Basiliu Chisihu, parocul Boinesciloru 2 fl. 50 cr., — i-au tramis la mine cu tota acuratetă; er' prin mine s'au transpusu apoi domnului Georgiu Marchisiu, parocului Homorodelor române, de-odata cu celea-lalte summe incurse; — despre ce numitulu confrate si-a facutu cu essactitate ratiociniul reccerută — precum mi-aducu a-minte — in foia beletristica "Familia" din a. tr.

Georgiu Maniu, m. p.
protopopul Seinului.

Clusiu, 6. ianuarie 1872.

Sera de 3. ianuarie a. c. a fostu pentru publicul român d'in capitală nefericitei Transilvanie, ună d'intre cele mai placute, de-ora-ce în acesta sera se duse in deplinire d'in partea junilor nostri diletanți programul publicat in anum. 8 alu pretiului diuaru "Federat" cu privire la reprezentarea piesei teatrale: "Lipotoriele Satelor", comedie in 5 acte cu cantece, jocata pentru primă ora de bravii nostri diletanți in folosul infinitandei academiei române. Efectul cu care amabilii nostri junii si-au executat rolurile a fostu preste totu excelente.

Rolurile principale le-au jocatul urmatorii: Dsior'a Mari'a Centea a produsa pre Mariucă orfan, Vas. Filipu, stud. de V. clasa, pre Moise evreulu, A. Centea din VII. cl., pre Kir Iani greculu, B. S. Podoba din VIII. cl. pre Gavrila Serbulu, I. Muresianu, invetiat. nostru, pre Mosiu Ventura-Tiera, I. Bocosiu stud. de a VI. clasa pre Ioanu Teslarul.

Dintre toti înse Dsior'a Centea, atât prin melodiosulu seu viersu, cătu si prin execuțarea cea acurata a rolului ei produse efectul celu mai eclatant, ce s'a potutu observă si d'in impregnare, că gentilă Dsiora de căte-ori se ivea pre bina, de atât de oru salutată si primita cu cele mai entuziascente aplauze d'in partea ospetilor.

Dar' neci cei-a-lalți diletanți n'an jocatu cu mai puțin efectu, si cu deosebire Filipu, A. Centea si Podoba, au jocatul cu atât de desteritate, in cătu cugetă omulu că sunt nesce actori teatrali cu praca de mai mulți ani. Si intrădeveru junii acesti-a precum si Dr'a Centea sub de cursulu verei amblându si jocandu cu D. Alesandrescu artistă din Bucuresci, in mai multe orasie din Transilvania, au facutu progresu forte frumosu in artea teatrale. Publicul si intelectuali români din locu si giuru aa fostu dar' si de astă data preste totu multiamită si incantati de acesta producție. Ma, asié a fostu de numerosu, in cătu multi din cauza angustimei localității scolare s'au reintorsu a casa. Venitulu curatul din acesta sera am audisă că ar' fi 28 fl., cari s'ar fi si administratul comitetului in Sabiu. Credu înse că comitetul societății teatrale din Clusiu inca si-va publică ratiociniul cătu de curundu. Mi inchiau acestu raportu cu dorulu, că exemplul junilor nostri studenti români din Clusiu, cari numai Ddieu scie cu căte au a se luptă in mediulocul atâtioru inimici, să-lu urmeze ai alti junii de la alte gimnasie si cu deosebire din Blasius, Nasendu, Brasovu, etc., că-ci numai asié intrunindu-ne poterile ne vomu potă si noi radică la gradul si treptă ce ni competu in concertulu poporelor culte. Domne ajuta.

Unul dintre ospeti.

VARIETATI.

*. (Multumita publica.) Suscrisul si tiene de cea mai santa detorintia a exprime multumita publica urmatorilor domni romani maraimosi, cari sciindu căte am să suferu d'in partea miseriei, mi intinsera mana

e auroră boreale, precandu multimea alargă in su si in diosu pre stradele Sigetului i trebandu — mai mult spația de cătu surprinsa: ce va să însemne acea etare? ore nu e aci capitolu lumii, care — după profeta francez — are să urmedie in anii acesti-a, adu una stea ore-carea se va bufti de globulu nostru tu-va aprinde? Se dice, că pre la sate groză a fostu și mare. In fine inse si fricosii s'au convinsu, că nu vori, numai să aiba de mancatu si de beutu.

Fenomenul a durat mai pâna după media-noapte apăndu puștiuni diferite — odata către media-di, apoi tra apusu si resarit. — Tempul de la secol. V. d. Cr. si na astă-di, decandu adeca se cerca inadinsu cauza acestui omenu, n'a fostu in stare a ni dă definitiunea adeverata isvorului aurorei boreale. Tote deslucirile date in acesta vintia sunt numai ipotetice. Franelinu dice, că originea omului e a se cercă in electricitate.

E pră verosimilu, că factorii acestei lumine admirabile sunt magnetismul si electricitatea pamantului, de-ora-canndu ea se ivesce, acul magnetic vine in miscare si stramuta direcția; de alta parte de căte ori s'area toră boreale d'atate ori se ivesce si la sudu una asemenea lumina. Ambale semena multu cu flussul electricu conținut in spatiu spatiu lipsit de aeru.

Precum vedem, pre orizontul nostru atmosfericu rețea căte ce-va nou, surprinditoriu luminosu, pre candu în全国 nationalu si totu celu vechiu învelitul de cătă amorsă. Candu se va lumină elu ore, că să vedem, pre romani erandu — uniti in cugete si in fapte — pentru binele ținută si patriei loru? Sunt aproape alegorile pentru dietăistoria. Bine ar' fi daca le-am acceptă prestatii. Multu, depinde de la portarea ce vomu observă cu acea oamenie. Să nu dormim.

Dilectorii nostri judecătoresc si politici si-au incercat degea funcțiile. Diligenția si punctualitate ce se areata în toate părțile ni permitu a acceptă multu de la ei. Pe bunul si actele romanesc nu se respingă că de alta data: ta este u mare progres! De altminteri nu mi-ar' costă multă osteneala a numeră pre cei ce sciu si vrea a serie manesce in patria lui Dragosiu. Nu sciu candu vomu nege a vedea înflorindu cultură natională in pările noastre. Meriti romani de la institutele sigetene cea mai mare sunt de totu indolenti in respectul acestu-a. — electiunile publice de limbă si literatură romana si frecuentele abî de 5-6. — Dreptu-ce potu linisiti acei domni, cari provocara chiaru ordonanții ministeriale si atacuri diurnalistic contră estei intreprinderi innocente, care, cu tote că n'a estu nice unu momentu din sfără sa literaria, totu-si s'au botea de clubu politie cu scopuri de agitație. Dar' in fine spectivii s'au convinsu, că n'a fostu cu calle a face din unu tientariu unu armasariu, si acum tacu molcomu; electiunile se continua si sperăma că doritele loru rezultă nu voru lipsi. Prelectorii urmaresc unu scopu de culor, care merita a fi sprinținitu din partea toturor omenilor de bine.

Dar' să lasăm focului aceste mice opintiri si să voru pucinu despre placerile carnavalului. Aceste se corcondă in baluri. In orasul nostru se facu căte 10-12uri intr'unu carnaval, si între aceste noi bocotanii din Maramureș, nu potem veri celu pucinu unu unnicu românescu. Dar' ce vorbesc eu de balu romanescu penă noi esti din provincia, candu unu cutare dnu deputat din Maramureș, mare oratoru alu stangei, in foia ce porta numele comitatului nostru, se scandaliză de minune penă că bravă junime romana din Bud'a-Pest'a si-numesce julu "romanescu." — Candu i-a venit vre-o data in minte pînă magiare — esclama dsa — a dă balu "magiaru!" — Candu să numitu academia nostra scientifică "academia magiară"! — Faceti pozna de! rogu-ve én spuneti: candu si de căte ori nu s'a numitu magiară academia dvostra, magiaru museulu si teatrulu nationu dvostre că si tote celealte institute si reunii infinite sub firmă ung. incepandu de la trafică cea din urma na la bancele de profit si asecuratiune? Nice acea nu place respectivului dnu, că balulu se dă in favorul academiei române de drepturi, infinitandie, d'incoce de Carpați, pentru că, vedi domne! acestu de "d'incoce de Carpați" involve in sine titlul crimei contră integritatea statului magiar... Unde ne voru duce ore intoleranța si false-supozite? Neincredere, ce desparte pre omeni d'olală, și nutrimentul din intoleranță si din suspiciuni.

Ar' trebui să vi mai scriu ce-va despre preparandia statu din Sigetu, daca asiu crede că nu cunosceti spiniu acestui felu de institute. Dintre studiile numai gramatică romana se propune in limbă romana, cu tote că de nu me insiela memoria — in pactul inchisut de societatea nostra pentru cult. pop. rom. cu ministr. instruct. publice intre conditiunile primite de ambe partile astă si acea, că astă de limbă romana să mai propuna vre-unu studiu in limbă romana. Sermanu poru romanu! din asemenea institute acceptă tu lumina? si avé invetitori pre cari nu i-vei precepe si cu atât mai cincisii tei. Dar' ce să stricămu vorbe cu lamentanii, candu ele nu sunt luate in consideratiune de stapanile?

Inchiau repetendu, că auroră boreale a fostu pră frumoasa cu colorile ei rumene că sangele. Cor.

